

FILOZOFIJA ŠOLSKEGA OZ. VRTČEVSKEGA SVETOVANJA IN SVETOVALNE SLUŽBE

Posplošena stališča in pogledi na svet. delo z otrokom v institucionalnem okolju in pogojih predstavljajo filozofijo šolskega oz. vrtčevskega svetovanja. Filozofija svet. dela je odvisna od temeljnih stališč in pogledov na svetovalno delo v institucijah (pogoji, okoliščine), od tega je odvisno tudi delo svet. delavca v posamičnih konkretnih situacijah, posegih, sodelovanje s starši in učitelji, zunanji strokovnjaki.

Filozofija svet. dela mora biti sestavni del filozofije vzgajanja in izobraževanja. Obe filozofiji, tako svet. dela kot vzgajanja in izobraževanja se morata dopolnjevati.

Pogledi na funkcijo šole in vrtca se razlikujejo od sistema in stopnje, starši pa vendarle pričakujejo, da bo šola otrokom dala v prvi vrsti znanje. Pričakujejo pa tudi, da bo šola otrokom predala določene vrednote življenja in ga osebno oblikovala, povedala kaj je prav in kaj narobe.

Šolska politika se naslanja predvsem na ideologijo posameznih družbenih skupin. Filozofija svet. dela se mora naslanjati na antropološka, filozofska, psihološka, pedagoška, socialna in sociološka spoznanja. Svet. delo mora postati stroka, relativno samostojna oz. neodvisna od dnevnih šolsko –političnih dogajanj in vplivov.

Svet. filozofija se oblikuje na podlagi tega, kako se razume in postavlja položaj učenca v šoli, njegovo razmerje do šole in vloga šole v njegovem razvoju. Svet. pomoč mora biti usmerjena v celostni razvoj posameznika.

Filozofija svet. dela je odvisna od tega, s katerega vidika opazujemo otroka in njegov razvoj: pedagoškega, psihološkega, socialno delavskega, medicinskega. Šolsko svet. delo nima ene same filozofije.

Svet. pomoči otrokom oz. učencem ni mogoče podrediti eni sami stroki, npr. psihologiji ali pedagogiki. Človek je kompleksna osebnost, se morajo različni vidiki pomoči med seboj dopolnjevati. K svet. delu je potrebno pristopiti interdisciplinarno in transdisciplinarno. Šolska svet. služba je utemeljena kot interdisciplinarna in naddisciplinarna znanost.

Šolsko svetovanje ima svoj predmet proučevanja in raziskovanja, svoj sistem in svojo metodologijo.

Svet. delo mora imeti skupna izhodišča dela, izdelano enotno filozofijo, le tako lahko ponudi sistematično pomoč učencem, šoli in šolstvu.

Šola je inštitucija, ki jo postavlja država in je sredstvo (prilika, možnost) staršem in družini, da lahko uresničujejo svojo pravico in odgovornost za otrokov razvoj in izobraževanje. Delo s starši je najbolj učinkovito sredstvo za izboljšanje učenčevega šolskega uspeha, vendar pa se šolsko svet. delo ne sme ukvarjati samo s starši. Šolska svet. služba (ŠSS) ne sme postati svetovalnica za starše.

POJEM IN KARAKTERISTIKE ŠOLSKEGA SVETOVANJA

SVETOVANJE

Interpersonalni proces

(neposredna pomoč ene osebe- svetovalca drugi- svetovanec)

OSEBNO SVETOVANJE

Šolsko svetovanje

(oblika svetovanja, ki se organizira v okviru posamezne vzgojno- izobraževalne inštitucije)

ROGERS: (HUMANISTIČNA TEORIJA RAZVOJA OSEBNOSTI)

V celoti skrbi za otrokov razvoj (normalni telesni in duševni), je potrebno poskrbeti za pogoje tega razvoja, otroku je potrebno ustrezno organizirati šolsko fizično in socialno okolje, zato je potrebno tudi delo s kolektivom, drugimi delavci, vodstvom šole, starši.

Humanistična svetovalna filozofija spodrinja psihoanalitično prevlado, še danes ima največ zagovornikov. Empirično je dokazano, da učenčev OSEBNI, SOCIALNI RAZVOJ, kakor tudi ŠOLSKI RAZVOJ ni odvisen samo od UČENCA SAMEGA. Neuspešnost in težave izvirajo tudi iz šolskega življenja (red, režim, organizacija).

OSEBNO ALI ŠOLSKO SVETOVANJE (str. 68)

- ❖ OSEBNO SVETOVANJE: svetovanje usmerjeno predvsem – izključno v razvoj posameznika ali skupine učencev
- ❖ ŠOLSKO SVETOVANJE: v imenu razvoja posameznega učenca in osebnega dela z njim se morajo spreminjati in prilagajati tudi šolske razmere, svetovanje je usmerjeno v sodelovanje pri oblikovanju šolskega socialnega prostora

Osebno svet. je del šolskega svetovanja in ena od nalog šolskega svetovalca. Šolsko svet. delo vključuje tako osebno kakor tudi druge oblike svetovalne pomoči, ki jo lahko posamezni profili na šoli nudijo učiteljem, staršem in vodstvu šole.

SVETOVALNI DELAVEC

- ✓ Se ne zapira z učenci v prostor, kabinet
- ✓ Živi s šolskim kolektivom
- ✓ Se ne postavlja v servisni položaj
- ✓ Ne išče in rešuje vprašanj in problemov učencev samo v njih
- ✓ Da probleme rešuje na vseh tistih relacijah, v katerih se otrok giblje
- ✓ Probleme rešuje skupaj z učitelji, vodstvom šole, starši
- ✓ Pri osebni svetovanju otrokom in mladini je potrebno poznavanje splošnih značilnosti in posebnosti razvoja posameznika
- ✓ Pri šolskem svetovanju in pomoči pa je potrebno poznavanje posebnosti v razvoju posameznika in poznavanje šole in šolskih procesov
- ✓ ŠSS je organizacijska oblika pomoči, ki jo nudijo šolski psiholog, pedagog, socialni delavec, specialni pedagog in socialni pedagog.
- ✓ Vsi strokovni delavci v ŠSS in učiteljski zbor delajo pri obravnavi učencev timsko. V team sodi tudi ravnatelj, še zlasti pa učitelj, poleg ostalih članov strokovnjakov svet. službe.

TEAMSKO DELO:

- o Izmenjava informacij

- Različni strokovni pogledi, strokovna področja
- Različna analiza problemov
- Teamsko delo temelji na načelu kolegialnosti (pravica do strokovnega mnenja)

SVETOVANJE, POSVETOVANJE, KOORDINACIJA

Svetovanje, posvetovanje, koordinacija so 3 temeljne in za šolsko svet. karakteristične funkcije. Po tem se šolsko svet. razlikuje od osebnega.

Svetovanje

- Osrednja dejavnost
- Najpogostejši in najbolj neposreden način pomoči otrokom, učencem
- Dejavnost, ki jo svet. delavec izpeljuje s posameznimi učenci, v majhnih skupinah, oddelkih ali večjimi skupinami učencev
- Neposredna udeležba učencev/ otrok pri definiranju ciljev, nalog rasti in razvoja
- Pomembno je vzpostavljanje zaupljivosti
- Pomembno je poznavanje intra in interpersonalnih odnosov

Posvetovanje

- Je sodelovanje s »tretjo stranko«, s starši, učitelji, vodstvom šole in drugimi, ki jim je v ospredju skrb otroka/učenca
- Svet. delavec pomaga v razmišljanju, reševanju problemov, iskanju odgovorov na vprašanja
- Pomaga pri osvajanju znanj, veščin, sposobnosti
- Svet. delavec je v pomoč učiteljem pri dviganju samozavesti in samozaupanja, optimističnega pogleda na VI delo.

PERSONALNE REŠITVE OB ŠOLSKEM SVETOVALNEM DELU

Decentralizacija šolstva podpira doktrino, da ima vsaka šola svojega svetovalnega delavca. Danes se iz finančnih razlogov postavlja vprašanje, ali naj razvijamo usposabljanje za šolsko svetovanje en sam splošni profil ali naj bo to TEAM ŠOLSKIH SVETOVALNIH DELAVCEV.

Šolsko – politični krogi izpostavljajo dilemo o visokih stroških svet. službe. Vendar bi morali zakonsko urediti kaj pomeni zaposlitev enega svet. delavca z vidika normativa, števila učencev na oddelek.

SVETOVALNA SLUŽBA NA ŠOLI – Različne kombinacije

- a) Svetovalno delo z učenci opravljajo učitelji sami, vsak učitelj – razrednik za sebe. Šola nima posebnih ljudi, ki bi se s tem ukvarjali.
- b) Učitelji se delno usposobijo in delno opravljajo svetovalno delo.
- c) Svet. delo na šoli prevzame polno zaposleni svet. delavec.
- d) Usposobljeni svet. delavec, svetovalec, ki je na šoli zaposlen prvenstveno zaradi svetovalnega dela, prevzame pa tudi naloge učitelja. Ta kombinacija se uveljavlja pri nas in je dobra, ker:
 - Omogoča boljše spoznavanje učencev
 - Omogoča svetovalcem boljše vživljanje v učiteljev položaj in razumevanje njegovega dela in težav

ZNAČILNOSTI NAŠE PERSONALNE STRUKTURE

ŠSS, ki si prizadeva nuditi strokovno pomoč otrokom v njihovem razvoju, poskuša to uresničiti z interdisciplinarno obravnavo otrok in šolskega dela.

- Osebno svetovanje je usmerjeno samo v učenčev osebni razvoj. Šolski pedagog pa je vendarle specialist za vprašanja pouka ter raziskovanje vzgojno – izobraževalnih procesov znotraj šole.
- Šolski pedagog je vez med pedagoškim inštitutom in šolsko prakso.
- Šolski pedagog naj bo tudi pobudnik raziskovalnega dela na šoli in šolskega razvoja
- Težnja, da bi usposabljali en sam profil svet. delavca je zmotna.
- Potreben je poglobljen in interdisciplinaren pristop k svetovalnemu delavcu.

Pri nas je ŠSS sestavljena praviloma iz naslednjih profilov:

- Šolski pedagog
- Šolski psiholog
- Šolski socialni delavec

To je 1. personalni krog v svetovalni službi!

- Logoped
- Defektolog
- Zdravstveni delavec
- Socialni pedagog

To je 2. personalni krog v svetovalni službi!

ŠOLSKE SVETOVALNE SLUŽBE IN SVETOVALNI EKSTERNATI

- ❖ ŠSS ni usmerjena samo v diagnozo problema, je tudi **terapevtska**, v smislu, da se spoprijema s problemi in jih tudi rešuje. ŠSS uresničuje razvojne naloge in pomoč učencem.
- ❖ Ima vlogo koordinatorja dela med učitelji, učenci, starši in drugega šolskega okolja

Svetovalni eksternati

- Centri za socialno delo
- Pediatrične klinike
- Vzgojne posvetovalnice
- Pedopsihiatrične ambulante

To so kurativno usmerjene svetovalne službe in individualno naravnane!

Ne poznajo dobro konkretnih šolskih situacij. Objektivnejše ocenjevanje ni pogled na problem z distance. Naloga šolskih svet. delavcev je, da pomaga staršem in otrokom vzpostaviti stik s temi svetovalnimi eksternati.

PREVENTIVNO IN KURATIVNO SVETOVALNO DELO

Individualno in krizno – orientirano svetovanje

To svetovanje je značilno za začetke razvoja šolskega svetovanja, v anglo – saksonskih državah. Svet delavci so v kabinetih individualno delali s posamezniki, ki so imeli učne težave in nizke učne rezultate.

Neučinkovitost tega dela se skriva v **ločenosti dela svetovalca, učiteljev in staršev**. Svet. delavec, ki se zapira med štiri stene in ne živi z učitelji, vzbuja v kolektivu določeno stopnjo nezaupanja.

Individualno in krizno orientirane službe so tudi takrat, ko je naloga svetovalne službe pripraviti oz. popraviti posameznega učenca, da bi se prilagodili šolskemu redu in zahtevam učiteljev.

Preventivno orientirano svetovanje

Šolsko svetovanje => preventivno svetovanje

- ✓ **Primarna** (delo z normalno populacijo v izogib pojavljanja problemov)
- ✓ **Sekundarna** (intervencije na začetku razvoja težav)
- ✓ **Terciarna prevencija** (reduciranje širjenja obstoječe motnje ali problema)

Vse oblike preventivnega svetovanja zahtevajo neposredno delo z otroki in posege v otrokovo okolje.

Oblike dela z učenci:

- kurzi
- predavanja
- treningi
- delavnice
- učenje določenih veščin